

Skatteutskottets betänkande

1984/85:57

om avveckling av ensidiga koncessioner beträffande fiskhandeln

Sammanfattning

I betänkandet avstyrker utskottet en motion i vilken yrkas att de svenska tullkoncessionerna avseende vissa fiskvaror från EG skall återtas. Moderata samlingspartiets representanter har reserverat sig.

Motionen

1984/85:1593 av Jens Eriksson (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande återtagande av ensidiga koncessioner för fisk.

Yttrande från annat utskott

Jordbruksutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över bl. a. motion 1593. Yttrandet (JoU 1984/85:3 y) fogas i här aktuella delar som bilaga till betänkandet.

Bakgrund

Sverige åtog sig i samband med 1972 års EG-förhandlingar att tills vidare inte ta ut tullar och andra avgifter för bl. a. frysta fiskfiléer med ursprung i EG, som då utvidgades med bl. a. Danmark. Åtagandet skall ses mot bakgrund av dels den suspension av tullen för sill som infördes år 1971 av EG, dels den rätt Sverige har att direktlanda fisk i Danmark enligt ett äldre avtal.

I förhandlingarna klargjordes från svensk sida att man såg ett samband mellan de svenska åtagandena och bibehållandet av EG:s suspension av tullen för sill. I en not till Danmarks regering meddelades också att Sveriges regering förbehöll sig rätten att ompröva de svenska åtagandena i händelse av en genomgripande förändring i konkurrensförhållandena inom fiskerinäringen. Som exempel på sådana ändringar nämndes bl. a. att EG beslutar upphäva sin suspension av tullen för sill eller att den svenska direktlandningsrätten i Danmark slopas.

Enligt GATT skall all EG:s import av sill under perioden den 15 februari—den 15 juni varje år undantas helt från tull. Under återstående tid, den 16 juni—den 14 februari, har tullfrihet bundits för en kvantitet av 34 000 ton. Tidigare hade dessa GATT-bindningar ingen betydelse eftersom all import till följd av EG:s suspension av siltullen ägde rum tullfritt.

Den 29 september 1981 fattade EEC:s ministerråd utan förvarning beslut om att upphäva suspensionen av silltullen. Beslutet kompletterades senare med andra beslut som innebar att den tullfria importen av sill från tredje land under perioden den 16 juni—den 14 februari begränsades till 84 700 ton under kvotåret 1982/83, till 74 000 ton under kvotåret 1983/84 samt till 60 000 ton, varav 26 000 ton för tiden 16 juni—31 december, under kvotåret 1984/85. I dessa kvantiteter ingick den i GATT bundna tullfria kvantiteten på 34 000 ton. Den import som översteg dessa kvantiteter skulle beläggas med en 15-procentig tull.

I detta läge ansågs det i Sverige nödvändigt att ge regeringen möjlighet att vidta erforderliga motåtgärder mot EG. På förslag av regeringen beslutade därför riksdagen i februari 1983 bemyndiga regeringen att helt eller delvis återta de svenska åtagandena avseende tullar och avgifter för de ifrågavarande fiskvarorna med ursprung i EG:s medlemsländer (prop. 1982/83:100 bilaga 5, SkU 1982/83:19).

Detta bemyndigande har regeringen ännu inte utnyttjat, och skälen härför redovisades av statsrådet Mats Hellström i ett interpellationssvar i riksdagen tidigare i år (riksdagens protokoll 1985-01-24, 8 §). Statsrådet framhöll därvid att överläggningar tagits upp med EG för att få till stånd en tillfredsställande lösning. Vidare anförde han bl. a. följande:

Som ett resultat av våra ansträngningar fattade EG beslut vid sitt fiskeriministerråd den 19 december 1984 om att öka den tullfria importkvoten för sill med 10 000 ton. I praktiken torde detta innebära att endast minimala kvantiteter svensk sill, om ens några alls, blir tullbelagda under innevarande kvotperiod, som utgår i mitten på nästa månad. Därefter inträder som bekant en period av oinskränkt tullfrihet fram till den 16 juni.

Även om denna åtgärd alltså endast innebär en kortsiktig lättnad, välkomnar regeringen EG:s beslut. Beslutet innebär att ett sedan länge rådande dödläge i frågan om EG:s silltull har brutits. Regeringen ser detta som en bekräftelse på att den svenska förhandlingsuppläggningsen har varit riktig. Denna utveckling bör ses som ett första steg mot en långsiktig lösning av frågan. Fortsatta överläggningar med EG kommer att äga rum under våren 1985.

Utskottet

I motion 1593 begär Jens Eriksson (m) att riksdagen uttalar att regeringen bör utnyttja det bemyndigande riksdagen gett regeringen att slopa de svenska koncessionerna avseende tullen på vissa fiskvaror med ursprung i EG. En sådan åtgärd skulle enligt motionären vara ägnad att få EG att ompröva sitt beslut att tullbelägga importen av svensk sill. Vidare anser han att svenskt fiske härigenom skulle få ett bättre konkurrensläge på den inhemska marknaden.

När det gäller bakgrunden till det uppkomna läget i fråga om EG:s resp. Sveriges åtgärder med avseende på fiskvarutullar hänvisar utskottet till den

inledande redogörelsen, vari också redovisas regeringens syn på utvecklingen enligt ett interpellationssvar i riksdagen av utrikeshandelsministern tidigare i år. Härav framgår att EG beslutat öka den tullfria importkvoten för sill under den period som gick till ända den 14 februari i år med 10 000 ton, vilket enligt utrikeshandelsministern inneburit att endast minimala kvantiteter svensk sill, om ens några alls, blivit tullbelagda under den ifrågavarande perioden. Utrikeshandelsministern ansåg vidare att ett sedan länge rådande dödläge i frågan om EG:s silltull brutits genom beslutet och att utvecklingen borde ses som ett första steg mot en långsiktig lösning av frågan. Fortsatta överläggningar med EG kommer enligt utrikeshandelsministern att äga rum under våren 1985.

Jordbruksutskottet anser i sitt yttrande över motionen att bemyndigandet att återta de svenska tullkoncessionerna beträffande fiskvaror bör kunna utnyttjas i ett förhandlingsläge men att riksdagen inte bör binda regeringens handlingsfrihet i detta avseende. Skatteutskottet delar denna uppfattning och vill samtidigt – liksom jordbruksutskottet – betona vikten av att regeringen och dess representanter med kraft hävdar svenska intressen gentemot den stora handelspartnern EG och tar till vara de möjligheter som erbjuds att förhandlingsvägen uppnå förbättrade villkor för den svenska fiskerinäringen när det gäller att avsätta produkter på den europeiska gemensamma marknaden. Utskottet utgår ifrån att detta iakttas utan särskild åtgärd från riksdagens sida.

Med det anförda avstyrker skatteutskottet motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1984/85:1593.

Stockholm den 23 april 1985

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m)*, Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s), Erkki Tammenoksa (s)* och Torgny Larsson (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) anser:

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar med "När det" och slutar med "skatteutskottet motionen" bort ha följande lydelse:

EG:s beslut att begränsa den tullfria importen av sill har inneburit att förutsättningarna för den svenska exporten till EG har försämrats avsevärt. En betydande osäkerhet råder för närvarande beträffande de framtida avsättningsmöjligheterna. Lönsamheten i det svenska sillfisket är hårt pressad. De försämrade exportmöjligheterna kan enligt utskottet få svåra konsekvenser, bl. a. med hänsyn till fiskets betydelse för sysselsättningen i de svenska kustregionerna.

Det är mot denna bakgrund man bör se riksdagens bemyndigande för regeringen att återta de svenska tullkoncessionerna gentemot EG på fiskvaruområdet. Utskottet anser att EG:s medgivande efter flera års förhandlingar att öka den tullfria importkvoten med 10 000 ton är otillräckligt för att skapa balans på detta område i förhållandet mellan Sverige och EG. För att förmå EG att ompröva sitt beslut att tullbelägga sillimport från Sverige finner utskottet, liksom motionären, att regeringen bör utnyttja sitt bemyndigande och återta de svenska koncessionerna. Samtidigt bör regeringen givetvis fortsätta sina ansträngningar att förhandlingsvägen komma fram till en långsiktig lösning. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna, och utskottet tillstyrker härmed motionen.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1593 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Jordbruksutskottets yttrande

1984/85:3 y

om gränsskyddet för trädgårdsnäringen och koncessioner beträffande fiskhandeln

Till skatteutskottet

Genom beslut den 5 februari 1985 har skatteutskottet berett jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig dels över motionerna 1984/85:1611, 1984/85:2791, 1984/85:1196 och 1984/85:2385 angående gränsskyddet för trädgårdsnäringen, dels motion 1984/85:1593 angående koncessioner beträffande fiskhandeln. Utskottet får med anledning härav anföra följande.

Ensidiga koncessioner beträffande fiskhandeln

Enligt motion 1593 av Jens Eriksson (m) bör Sverige återta de ensidiga koncessioner som lämnats EG för fisk och beredda fiskprodukter.

Utskottet får med anledning av motionen anföra följande.

Sverige åtog sig i samband med 1972 års EG-förhandlingar (vilka småningom ledde till att Danmark men icke Norge blev medlem av de Europeiska gemenskaperna) att suspendera tullar och andra avgifter för bl. a. frysta fiskfiléer med ursprung i det utvidgade EG. Åtagandet skall ses mot bakgrund av att Danmark och Norge i egenskap av blivande medlemsländer i EG önskade behålla den tullfrihet som uppnåtts inom EFTA.

Sedermera har EG utan förvarning beslutat upphäva en år 1971 införd suspension av silltullen. Med anledning härav bemyndigade riksdagen regeringen våren 1983 att helt eller delvis återta de ensidiga koncessioner som lämnats EG på fiskvaruområdet.

Enligt vad utskottet inhämtat har regeringen ännu icke utnyttjat bemyndigandet att återta koncessionerna. Regeringen har i stället sökt förhandla sig fram till en bibehållen långsiktig tullfrihet för den traditionella sillexporten. Förhandlingarna har försvärats av EG:s egna omfattande problem inom fiskerinäringen. I praktiken har hittills endast förhållandevis små kvantiteter svensk sill tullbelagts. EG beslöt i december 1984 om en extra, kortfristig, tullfri importkvot om 10 000 ton sill. Denna kvot beräknas i stor utsträckning komma svenska fiskare till godo. Handelsministern har i ett interpellations-svar i riksdagen förklarat att ett sedan länge rådande dödläge i frågan om EG:s silltull brutits genom beslutet. Regeringen såg detta som en bekräftelse på att den svenska förhandlingsuppläggningsen varit riktig. Denna utveckling borde ses som ett första steg mot en långsiktig lösning av frågan. Fortsatta överläggningar med EG kommer enligt handelsministern att äga rum under våren 1985.

Regeringen och dess representanter har att med kraft hävda svenska intressen gentemot den stora handelspartnern EG. Utskottet utgår från att så sker och att regeringen tar till vara de möjligheter som erbjuds att förhandlingsvägen uppnå förbättrade villkor för den svenska fiskerinäringen när det gäller att avsätta produkter på den europeiska gemensamma marknaden. Det är i det sammanhanget man bör se riksdagens bemyndigande för regeringen att återta de ensidiga koncessioner som lämnats beträffande fiskvaror. Regeringen bör enligt utskottets mening kunna utnyttja denna möjlighet därest så befinns erforderligt i ett förhandlingsläge. Däremot bör riksdagen icke binda regeringens handlingsfrihet i detta avseende.

Skatteutskottet bör enligt utskottets mening avstyrka motionen.

Stockholm den 12 mars 1985

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Börje StenSSon (fp), Jan-Eric Virgin (m), Bengt Kronblad (s) och Paul Lestander (vpk).

Avvikande mening

Ensidiga koncessioner beträffande fiskhandeln

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Jan-Eric Virgin (samtliga m) anför:

Vi konstaterar att sedan avtalet med EG ingicks 1972 har inga framsteg gjorts beträffande de ensidiga tullar som infördes på fisk och fiskprodukter. En näring som är så beroende av den europeiska marknaden som fisket har stora svårigheter att erhålla lönsamhet när exporten belastas med 15-procentiga tullar på fisk och 20-procentiga tullar på beredda produkter.

Vad som i stället inträffar är att EG nu är i färd med att avveckla de suspensioner för tullen på sill som inte är bundet i GATT-avtal. Vi konstaterar därför att läget, i stället för att förbättras, ytterligare försämrats för svenskt fiske och svensk beredningsindustri.

Sverige har, på samma sätt som EG suspenderat silltullarna, suspenderat tullar och andra avgifter för bl. a. för frysta fiskfiléer. Vi konstaterar att majoriteten accepterar att EG återtar sina suspensioner medan Sverige inte är berett att vidta liknande åtgärder för att uppnå likställighet, trots att riksdagen gett regeringen fullmakt härför.

Det är inte den bästa lösningen att möta varandra med tullar, men det är ännu mer oacceptabelt när tullarna ensidigt drabbar ett land.

I 13 år har svenskt fiske och beredningsindustri oförskyllt drabbats av den pålaga tullarna utgör, och i tre år har nu sillfisket och beredningsindustrin delvis drabbats av tullar. Samtidigt exporterar EG stora mängder fisk och fiskprodukter tullfritt till Sverige.

Vi anser därför att skatteutskottet bör tillstyrka motion 1593.

